

S Z E M L E

Szakonyi Károly

ESŐBEN

Esett. Dél felé befelhősödött, eleredt a zápor, verte a park gyepét, a gömbakácok poros lombját, a gyöngykavicsos sétányt. Az emberek beszaladtak a játszóház eresze meg a büfé sátozteteje alá, várták, hogy csendesüljön a zivatar, de amikor a tintakék felhők vonulása után sem tisztult az ég, és a zápor szitáló, de kitartó esővé csendesült, elszállingóztak.

A büfésnő összeszedte a papírpoharakat, kiürítette a pléh hamutartókat, nejlonzsákba szedte a szalvétákat meg műanyag tálcákat, aztán beült a presszó gép mögé a sarokba, és nézte az esőáztatta parkot.

Szél is támadt, fodrozta az utak mélyedéseibe gyűlt tócsákat meg a szökőkút medencéjében a vizet. Fázott. A délelőtti melegben ujjatlan trikójában meg kurta szoknyájában még verejtékezett is, de a zivatarától lehűlt a levegő. A kávéfőző gépből még áradt a gőz melege. A szél átfűtt a sátor résein, s amint megemelte kissé a tetőponyvát, az öblében gyűlt esővízből valamennyi mindig a pult elé zúdult.

Szürke volt minden, a verőfényes nap szürkeségbe fordult, ázott plakátok lebegtek a gyepen, üres volt a park, csak távolabb, a bérházak előtti járdán látszott néhány esernyős, sietős alak.

Be kellene zárnom, gondolta a büfésnő. Nem jön ide ma már senki. Nyakamon maradt egy rakás szendvics meg mignon, rakhatom be a hűtőbe, de hogy kinek tudom majd eladni kifagyottan, a jó ég tudja. Nem mozdult mégsem. Cigarettazott, csapolt magának egy erős kávé, felgőzölte, hogy melegítsen. Negyven felé járt, sovány, kismellű nő volt, csontos csípőjű, vékony combú, de az arca tetszett a férfiaknak, kreolos arcát duzzadt ajka meg sötét szeme tette érdekessé. Mindig jól bánt a kunsaftokkal, szóba elegyedett velük, kellett is, mert így aztán szívesen jöttek hozzá sörre, kávéra vagy valami rövidre, a gyerekek meg itták a kólát, a traubít, és a szendvicssei is mindig jók voltak.

Még csak három óra, gondolta, talán eláll ez a nyavalyás eső, és lesznek még emberek a parkban. Hirdettek is valami délutáni műsort a játszóházban.

Megitta a kávéját, valamelyest felmelegedett tőle. Akkor vette észre, hogy a büfével szemközt egy kutya figyel. Ázott kis jószág volt, barna szőrpamacsai összetapadtak, ült az utacska szélén moccanatlan, és nézett. Őt nézte.

– Hát te? – szólt oda neki. – Mit lese!

Kivett az egyik szendvicsből egy szelet parizert, áthajította a pul-ton. A kutya félrebillent fejével leste a parizert, látta, hova esett, de csak aztán emelte meg a fenekét, hogy a büfésnő ráfordult:

– Na! Hát nem kell?

Oldalazva, gyanakodva ment a parizerért. Megszagolta, foga közé vette, odábbállt vele. Háttal a büfének falta be.

Aztán visszaballagott a helyére, leült s figyelt.

Hmmm – nézett rá – hmmm... Furcsa vagy. Mintha már láttalak volna!

Fürkészte egy darabig, tetszett neki.

– Kérsz még? – kérdezte kis idő múlva. Kivett egy másik szeletet, azt is átdobta az útra. A kutya megint csak töprengve indult a zsákmányért. S most is hátat fordítva kapta be.

– De szégyenlős vagy!

A hangra a kutya megfordult, fülelt, de visszaült az útszélre.

– Szóval illet játszunk? – nevetett a nő. – De most nem kapsz többet. Eredj! Ne less, mert a végén még neked adom az egész szendvicskészletet.

Nem törődött többé vele, elővett egy magazint, lapozgatta. Rágyújtott, dörzsölgette meztelen karját, kibontott egy kólásdobozt, ivott, olvasott. Az eső szomorkásan verte a ponyvát.

– Mondja, kérem, nem látott itt egy kutyát? Barna, kis korcs...

Idős férfi állt a pult előtt. Öltönye gyűrött volt és ázott. A zakója alatt magas nyakú garbót viselt, gyér, ősz haja úgy tapadt össze az esőtől, mint az iménti kutya bundája.

– Egy kutyát? Talán azt keresi ott, ni... – mutatott ki a büfésnő az utacskára, de nem volt ott semmi. – Az előbb még... hmmm... az előbb még itt volt. Adtam neki parizert. Ott ült, és lesett!

– Megszökött. Megszökött tőlem a kis pimasz! Pedig nálam jó dolga van. Abban a házban lakom. Második emelet. Lehozom sétálni... poráz nélkül, mert bízom benne. És ő megszökik! Most hol keressem?

– Ahogy elment, úgy vissza is megy – mondta a büfésnő. Nézte az öregembert, nézte, milyen ráncos a borostás arca, a garbóból vékony, inas, ádámcsutkás nyak látszott ki, gyermekien szelíd kék szeme könnyben úszott.

– Hát nem tudom... – motyogta az öreg. – Rossz érzésem van. Hátha baja esett...

– Semmi baja. Itt ült, befalta a parizert... erre lesz valahol. Menj, keresse...

A férfi bólogatott, nekiindult az esőnek.

Megint nem volt a parkban senki.

De a kutya egyszercsak ott termett az utacska partján.

– Keres a gazdád, te csirkefogó! – kiáltott rá a büfésnő. A kutya füle megmozdult, a fejét félrebillentette, vakkantott.

– Nem kapsz semmit! Eredj haza! Na, menj már!

Feléje dobott egy üres kólásdobozt. Az eb okos tekintettel követte a doboz röppályáját, de nem moccan.

– Füttyülök rád! – legyintett a büfésnő. – Bánom is én, mit csinálsz! Meg hogy keres a gazdád! Nem érdekel!

Lapozgatta a magazint. Ötig nyitva kell tartanom, gondolta kedvetlenül. Ötig, miközben senki sem dugja ide az orrát. De ha ellenőriznek...

Felnézett. A kutya még mindig leste.

– Nem érdekel! – dünnyögte.

Az öregember egyszercsak megint ott állt előtte.

– Hát itt sehol... – mondta az esőtől összegörnyedve.

– De hiszen ott ül! – csapta le a magazint a pultra a nő. – Nem látja?

– Hol? – kérdezte az öreg.

Tényleg sehol sem volt.

A büfésnő elnevette magát. – Ez játszik magával!

– Ne tessék nevetni, kérem! – hajolt be a ponyva alá a férfi. – Egyedül élek, senkim sincs, csak ez a jószág! Hát járjak egész éjszaka utána ebben az időben?

A nő felállt, tiszta papírpoharat vett elő, félig töltötte konyakkal. – Igya meg. Beteg lesz, agyonázott!

– De nekem nincs...

– Nem kell fizetnie. Grátis.

A férfi egy hajtásra kiitta a konyakot.

– Igen, ez most jól jött! Köszönöm.

– Nézze csak! – mutatott ki az esőbe a nő.

A kutya ott oldalgott a gyepen. Jött, megállt, leült, újra elindult, tett egy kört, megint közeledett, aztán elég messze tőlük leült.

– Ó az! – örvendezett a férfi. És füttyentett meg a kutya nevét kiáltotta. – Sutyi! Hát gyere!

– Sutyi? – kérdezte a nő.

– Sutyi. Mert hogy olyan ravasz. – Aztán újra a kutyának: – Gyere, na, itt a gazdi!

De a kutya nem mozdult. Leste őket, majd felállt, eliszkolt, s ahol leült, onnan megint őket figyelte.

– Mi az ördög van veled?! – mérgelődött a férfi. – Jössz azonnal?!

A kutya végre felállt, szaladt feléjük, majd a közelükben lekushadt. Magát megadón a földre hasalt, fejét is a gyepre szorította.

– Nem verlek meg! – biztatta a férfi. – Csak gyere! Gyere Sutyi... Sutyikám!

Vártak mindketten. A büfésnő meg a férfi. Vártak hosszan. A férfi végül elvesztette a türelmét, rákiáltott:

– Gyere, a mindenségedet, ne haragíts!...

A hangra a kutya felugrott, nekilódult, de nem a férfihoz szaladt, hanem egy ugrással átlendült a büfépulton és a nő lábához lapult.

Oly gyorsan történt, hogy meg se tudtak szólalni. A férfi elképedve nézte, hogy Sutyija valaki máshoz szegődött.

– Mennyit adott neki enni? – kérdezte kissé ingerülten a férfi. – El akarta csábítani? Megetette?! Ha kutya kell magának, ne a más ebét csábítsa el! Sutyi! Jössz ide azonnal! – És már csaknem sírósan: – Sutyi! Hát mi ez? Egy idegenhez?!

A büfésnő először azt akarta mondani, hogy vigye a fenébe a kutyáját, kell is nekem, de az eb ráfektette vizes pofáját a cipőjére, és ez meghatotta.

– Nézze, jóember, semmit sem tettem a kutyájával. Azt sem tudtam, kié, itt bámult rám, dobtam neki egy kis parizert. – Aztán a kutyához. – Na, jól van, eredj a gazdihoz...

A kutya könnyörgő tekintettel felnézett. Nyöszörgött is, és még jobban a nőhöz húzódott.

– Ilyet még nem láttam! – szólt döbbenten a férfi. – Igaz, nem veszedelmes jószág, szelíd, hozzám is így került, csapzottan, kiéhezve... De hogy most mi lelte, amikor itt vagyok?

A büfésnő kissé jobban odafigyelt.

– Hol csapódott magához?

– Már nem is tudom... Ja, talán valahol a Széna térnél... Még a télen.

– Mikor a télen?

– Mikor? Várjon csak... Februárban? Igen, februárban.

– Februárban – ismételte elgondolkodva a nő. – Amikor kórházban voltam. Elkapott az influenza, nem tudtam kilábalni belőle. Két hetet feküdtem odabenn. Akkor ez az én kutyám! Borzas! Borzas, te vagy? Jóságos Isten, hogy nem ismertelek meg! De olyan csapzott vagy... és sovány...

A kutya nyüszített, felugrott, félkaréjba ugrálta körül a nőt, farkcsóválva, boldogan.

– A maga kutyája?! – Az öregember belesápadt. – Na, de ki mondja, hogy a magáé?!

– A kutya mondja – nevetett a nő. – Rábíztam a szomszédokra, etessék, itassák, de mire kiengedtek a kórházból, azzal fogadtak, hogy elcsavargott. Eltűnt. Hát persze! Engem kerest! Engem kerestél, ugye?! – túrt bele a nedves bundába. – Most megtaláltál!

– El akarja vinni magával? – kérdezte még mindig sápadtan a férfi.

– Hát persze! – Aztán látta, hogy az öreg megtántorodik, gyorsan elkapta a karját. – Na, csak nincs rosszul?!

– El akarja vinni... amikor nekem csak ő... Nem érti?! Egyedül élek, végre volt mellettem egy... Nem, ezt nem teheti! Nem is biztos, hogy ez a kutya az a kutya...

– A kutya érzi – mondta szelíden a nő.

– Mert parizert adott neki!

– Ugyan már! Csak nem képzeli, hogy azért csapódott hozzám, amikor itt van maga?! Ó az én Borzasom.

– Nem Borzas. Sutyi!

– Maga Sutyinak nevezte el, én meg Borzasnak hívtam. Kétéves lehetett, amikor hozzám került. Ki volt kötve egy udvarban, valami rongykereskedőnél. Azt hiszem, verték, mert nagyon félnék volt eleinte. Onnan hoztam el...

A kutya végre megnyugodott, közéjük ült, és hol az egyikre, hol a másikkra figyelt.

Dobolt az eső a sátor ponyváján. Sötét lett a délután, a felhők nem akartak eloszlani, üres volt a park.

– Én ötkor zárok – mondta a nő. – Aztán megyek haza.

– Hazaviszi – szólt csendesesen a férfi.

– Igen. Ha egyszer egymásra akadtunk...

– És velem mi lesz?

– Magával?

- Én hogy menjek haza... nélküle?
Hallgattak. A kutya fülelt, érezte, alkusznak fölötte.
– Bár nem kellene, de adok érte magának valamennyit... – mondta a nő.
– Á, ugyan! – legyintett a férfi.
– Akkor mi legyen?
– Akkor mi?...
A kutya vakkantott. Azzal a türelmetlenséget kifejező vakkantással, amivel a gazdit szokták sürgetni az ebek.
– Azt akarja, hogy döntsünk.
– Én... megértem – mondta a férfi. – Megértem, de...
– Megérti.
– Megértem... De hadd kérdezzem meg... maga is egyedül él?
A nő nem válaszolt mindjárt.
– Úgy nézek ki, mint aki boldog? – kérdezte aztán.
– Hát jó... – mondta a férfi. – Akkor én megyek.
Nem ment mégsem. Lehajolt, hogy megsimogassa a kutyát, de az félrehúzódott.
– Már döntött – mondta szomorúan a férfi. – Megyek. Örülök, hogy... szóval, hát hogy egymásra találtak...
Intett, kifordult a sátor alól az esőbe. A kutya felállt, utána nézett.
– Mennél velem? – kérdezte a nő.
A kutya a távozó után tekintett, nyugtalankodott, nyüszített, hegyezte a fülét, teste megfeszült.
– Ha menni akarsz... még eléred!
Várt. Mindketten vártak. A kutya is meg a nő is.
Aztán az eb hirtelen nekiiramodott. Szaladt a férfi után, de megtorpant. Leült, felállt, megfordult. Mozdulatlanul állt egy ideig, majd lassan kezdett visszaugetni. Vissza, egészen a gyöngykavicsos út széléig.
– Na, hát mégse? – lélegzett fel a nő.
A kutya odatelepedett, ahonnan délután figyelte a büfét.
– Gyere, Borzas, mindjárt bezárok, és megyünk haza. Haza. Érted? Haza! Nem hallod?! Hát az előbb úgy odavoltál értem!
A kutya félrefordított fejjel hallgatta a szavakat. De nem jött el onnan. Esett az eső, ázott a bundája. Néha lerázta magáról a vizet, aztán megint visszaült, és az esőtől pislogva nézte a nőt.
A nő meg a kutyát.
– Hmm... Most mit ülsz ott? – mondta. Aztán szinte dühösen – Mit ülsz ott, azt kérdezem?! Végül is mi a fenét akarsz?!

A kutya a keményebb hangra izgatottan fészkelődni kezdett, mégsem hagyta ott a helyét. Pedig egyre jobban nekieredt az eső.

A szél is mind komiszabbul lebegtette a ponyvát.

Bezárom, üres ez a park, senki sem jár erre – sóhajtott a nő. De csak leült a presszógép mögé. A magazin leesett a földre, nedves lett, átázta a lapok. Nem vette fel.

Dörzsölgette a karját, fázott. A presszógép kihűlt, nem melegített már a gőz.

– Visszajöttem – állt meg a pult előtt a férfi. – Nem tudok így hazamenni. Nincs kedvem.

A nő hallgatott. – Megázik – mondta aztán.

– Magát védi a sátor...

– Hát jöjjön be maga is...

A kutya most erősen figyelt. Nézte, hogy a férfi bemegy a pult mögé az eső elől. Vakkantott egyet. Aztán megint.

– Még egy konyakot? – kérdezte a nő. – A mai napra már úgyis csak ráfizetek. – Nem várta meg a választ, töltött egy papírpohárba, odaadta. A férfi mohón felhajtotta.

– Szóval? – nézett rá a nő.

– Azt mondja, egyedül él? – kérdezte a férfi.

– Mondtam már. Ahogy maga.

A kutya egyre jobban ficánkolt odakinn, elkezdett éles, követelőző hangon ugatni.

– Sutyi! – szólt neki a férfi.

– Borzas! – szólt ugyanúgy a nő.

A kutya elhallgatott, majd hirtelen iramodással a ponyva résén átkettejük közé furakodott.

– Na! – csodálkozott a nő.

– Hát te? – nevetett a férfi.

– Atyaisten? – sóhajtott a nő. – Atyaisten, ez hogy képzeled?

– Ő tudja – mondta a férfi.

(*Magyar Napló*, 2003/12.)

SZAKONYI KÁROLY 1931-BEN SZÜLETETT BUDAPESTEN. PRÓZÁT ÉS DRÁMÁT ÍR. JÓZSEF ATTILA- ÉS KOSSUTH-DÍJAS.